

**ŠIAULIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „KREGŽDUTĖ“
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO
TVARKOS APRAŠAS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Šiaulių lopšelio-darželio „Kregždutė“ tvarkos aprašo (toliau – tvarkos aprašas) paskirtis – padėti užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Šiaulių lopšelyje-darželyje „Kregždutė“.

3. Remiantis tvarkos aprašu Šiaulių lopšelis-darželis „Kregždutė“ parengė ir patvirtino savo smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarką, padedančią užtikrinti tinkamą smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos įgyvendinimą įstaigoje.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas įstaigos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą/patyčias, turi į jas reaguoti ir stabdyti;

4.3.veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą/patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo smurtaujančių/besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą/patyčias amžiaus ir pareigų.

5. Visi ugdymo įstaigos bendruomenės nariai (ugdytiniai, administracijos atstovai, pedagogai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai (globėjai, rūpintojai), kiti darbuotojai) turi būti supažindinti su įstaigos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka, ją įgyvendinančiais dokumentais ir patvirtinti tai savo parašu.

6. Tvarkos apraše *vartojamos sąvokos*:

6.1. *smurtas* – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą.

6.2. *patyčios* – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.2.1. *žodinės patyčios*: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.2.2. *fizinės patyčios*: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.2.3. *socialinės patyčios*: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.2.4. *elektroninės patyčios*: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

- 6.3. *patyčias patiriantis vaikas* – ugdytinis, iš kurio yra tyčiojamasi;
- 6.4. *besityčiojantysis* – ugdytinis ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;
- 6.5. *patyčias patiriantis suaugęs* – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi ugdytinis (-iai);
- 6.6. *patyčių stebėtojas* – ugdytinis, matantis ar žinantis apie patyčias;
- 6.7. *patyčių prevencija* – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis švietimo įstaigos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;
- 6.8. *patyčių intervencija* – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant ugdytinių tėvus (globėjus, rūpintojus);
- 6.9. *patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena* – patyčių situacijos švietimo įstaigoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

7. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“ ir kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

II. PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA ĮSTAIGOJE

8. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi lopšelio-darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėsena rūpinasi įstaigos vadovas, vaiko gerovės komisijos nariai, grupių vadovai, o ją vykdo visi įstaigos bendruomenės nariai.

9. Įstaigos vadovas yra atsakingas už įstaigos tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio įstaigos smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą įstaigos bendruomenei ir jo vykdymą.

10. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau 3 atsakingi asmenys, sudarantys smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo grupę (toliau – Vykdyto grupė). **Įstaigos vadovas** Vykdyto grupės nariais paskiria tris Vaiko gerovės komisijos narius, kurie kasmet:

10.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės bendruomenės narių apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

10.2. surenka apibendrintus duomenis iš grupių auklėtojų ar direktoriaus pavaduotojo ugdymui dėl Darželyje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias bei atlieka jų analizę;

10.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ar patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

10.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

10.5. teikia siūlymus Darželio vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

10.6. teikia siūlymus Darželio vadovui dėl Tvarkos aprašo tobulinimo;

10.7. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

11. **Direktoriaus pavaduotojas ugdymui** kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo Tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir/ar patyčiomis.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA DARŽELYJE

12. Visais įtariamų ir realių smurto ar patyčių atvejais **kiekvienas įstaigos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:**

12.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą/patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

12.2. praneša smurtaujančiam/besityčiojančiam apie jo netinkamą elgesį. Liepia liautis ir informuoja, apie faktą, jog visą informaciją praneš grupės pedagogams.

12.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar darželio darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

12.4. informuoja apie įvykį smurto/patyčių dalyvių grupės pedagogus arba tiesiogiai informuoja vieną iš Vykdyto grupės narių apie smurtą/ įtariamą ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą/patyčias formą (Priedas Nr. 1).

13. Visais smurto ar įtariamų ir realių patyčių atvejais **lopšelio-darželio grupių pedagogai:**

13.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą/patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

13.2. praneša smurtaujančiam/besityčiojančiam apie jo netinkamą elgesį. Liepia liautis ir informuoja, apie faktą, jog visą informaciją praneš ugdytinio tėvams (globėjams, rūpintojams).

13.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar darželio darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

13.4. užpildo pranešimo apie smurtą/patyčias formą (Priedas Nr. 1) ir ją registruoja Smurto/patyčių registracijos žurnale.

13.5. organizuoja individualius pokalbius su smurto/patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

13.6. informuoja bent vieną Vykdyto grupės narį apie smurtą/patyčių atvejį.

14. **Socialinis pedagogas** gavęs informaciją apie smurtą ar įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

14.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

14.2. organizuoja individualius pokalbius su smurto/patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

14.3. vykdo tolesnę smurto/patyčių situacijos stebėseną.

14.4. užpildo pranešimo apie smurtą/patyčias formą (Priedas Nr. 1) ją perduoda Vykdyto grupės pirmininkui;

15. Užpildytą formą priėmęs asmuo (**Vykdyto grupės pirmininkas**):

- 15.1. formą registruoja Smurto/patyčių registracijos žurnale.
- 15.2. nesibaigus smurto/patyčių situacijai, imasi spręsti patyčių atvejį.
- 15.3. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vykdyto grupės posėdį, o prireikus ir Vaiko gerovės komisijos posėdį.
16. **Vykdyto grupė**, įvertinusi turimą informaciją:
  - 16.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;
  - 16.2. informuoja įstaigos direktorių apie esamą situaciją;
  - 16.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.
17. Darželio bendruomenės nario, įtarusio smurtą/patyčias ar liudijusio smurto/patyčių atvejį, gavusio apie jas pranešimą, veiksmai:
  - 17.1. informuoti įstaigos vadovą ar Direktorius pavaduotoją ugdymui.
18. **Įstaigos direktorius**, sužinojęs apie darbuotojo patiriamą smurtą/ patyčias arba įstaigos darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių siekdamas sustabdyti smurto ar patyčių atvejį.
19. Kitiems smurto ar/ir patyčių dalyviams pagal individualius poreikius darželyje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Kiekvienų mokslo metų pabaigoje atliekama anoniminė tėvų ir pedagogų apklausa, siekiant išsiaiškinti smurto ir/ar patyčių situaciją lopšelyje-darželyje. Duomenys apibendrinami ir pagal gautus rezultatus sudaromas veiklų planas kitiems mokslo metams.
21. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.